

СТ А Н О В И Щ Е

От: доц. д-р Радостин Вазов; УНСС,

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“**, професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност *„Организация и управление извън сферата на материалното производство (интелектуална собственост в творческите индустрии)“* в УНСС.

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед №1830/25,06,2025 г. на Ректора на УНСС.

Автор на дисертационния труд:
Биляна Петъова Димитрова

Тема на дисертационния труд:
НАРУШЕНИЯ НА ПРАВА ВЪРХУ ХУДОЖЕСТВЕНА СОБСТВЕНОСТ В ИНТЕРАКТИВНА СРЕДА И ФОРМИ НА ЗАЩИТА

1. Информация за дисертанта

Дисертантът се е обучавал по докторска програма към *катедра „Интелектуална собственост и технологичен трансфер“*, Бизнес факултет на УНСС по научна специалност съгласно Заповед на Зам.-ректора по НИД на УНСС №1830/25,06,25 Обучението е осъществено в *редовна* форма през периода 2021-2025г.

Биляна Димитрова е родена на 26 юли 1995 г. в гр. Перник, Република България. Притежава българско гражданство. Завършва бакалавърска степен по „Творчески индустрии и бизнес“ (2014–2018) и магистратура по „Интелектуална собственост и бизнес“ (2018–2019) в Университета за национално и световно стопанство (УНСС). От март 2021 г. е докторант в УНСС в направление „Интелектуална собственост“. Биляна Димитрова показва висока степен на изпълнение на индивидуалния си план. Автор е на шест научни публикации, четири от които в реферирани онлайн издания, една в сборник от научен форум и една в процес на публикуване в списание „Азбуки“. Темите са тясно свързани с дисертационната ѝ работа – фокусирани върху авторското право, защита на интелектуалната собственост в дигитална среда и приложението на изкуствения интелект в тази сфера. Завършила е над 10 специализирани обучения и сертификационни програми, организирани от СОИС, ЕUIPO, ЕПВ и др. Участието ѝ в тези курсове показва устойчив интерес към научно развитие и задълбочаване на знанията по темата на дисертацията. Притежава отлични управленски, организационни

и правни умения, доказани чрез дългогодишния ѝ практически опит в областта на интелектуалната собственост.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд е структуриран в увод, три основни глави, заключение, приносна част, списък на използваните източници и приложения. Обемът е значителен над 230 страници основен текст и над 240 страници с допълнения, което е в съответствие с изискванията за докторски труд в УНСС. **Глава първа** разглежда понятийния и правен контекст на художествената собственост в интерактивна среда. **Глава втора** анализира нарушенията върху художествената собственост в страните от ЕС (2010–2024). **Глава трета** представя формите на защита и нови модели за управление. **Приложенията** съдържат анкетни инструменти, нормативна база, графики и допълнителни емпирични данни. Темата за „Нарушения на права върху художествена собственост в интерактивна среда и форми на защита“ е **високоактуална**. С напредъка на дигитализацията и широкото навлизане на интернет и изкуствен интелект в творческите индустрии, необходимостта от правна, техническа и организационна защита на обектите на художествената собственост е критична. Авторката поставя темата в европейски и национален контекст, позовавайки се на статистики и емпирични данни, които ясно доказват значимостта на проблема. Целта е ясно формулирана да се предложат съвременни форми на защита и модели за управление на художествената собственост в контекста на нарушенията в интерактивна среда. Задачите (пет на брой) са последователно подредени, конкретни и съответстват на поставената цел. Те включват правен анализ, класификация, интервюта с институции, предложения за модели и други. **Обект** на разработката е художествената собственост в интерактивна среда. **Предметът** е нарушенията върху нея и съществуващите и потенциални форми на защита. Очертаването на обект и предмет е логично и изчерпателно. Основната теза е, че интерактивната среда представлява предизвикателство за творческите индустрии, като води до системни нарушения, които изискват иновативни модели на управление и защита не само правни, но и технически и организационни. Под тезите са детайлно развити и подкрепени с доказателствен материал. Използваната литература е **обемна, разностранна и актуална**. Авторката се позовава на над 100 източника, включително: международна и европейска нормативна уредба; чуждестранни и български автори (Крушков, Цакова, Каменова, Тренчева и др.); научни публикации от бази данни и конференции; доклади на EUIPO, Евростат и други органи. Налице е **дълбоко познаване на научната и правна проблематика**. Освен вторични източници, авторката използва и **първични данни**, събрани чрез анкетни проучвания и авторски интервюта с представители на институции (МВР, МК, ГДБОП и др.).

Дисертационният труд се отличава с ясно структурирана и логически издържана аргументация, актуалност, практическа значимост и оригинален принос в една слабо разработена за българската научна традиция сфера, художествената собственост в дигитална среда. Методологическият подход е коректен, а степента на осведоменост по темата висока.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Дисертационният труд представя **цялостен и задълбочен анализ** на феномена „нарушения върху художествената собственост в интерактивна среда“, прилагайки интердисциплинарен подход, който съчетава правни, икономически и управленски елементи. Сред **основните научни резултати** се открояват:

- Систематизиране на **правната рамка** на международно, европейско и национално ниво, свързана със закрилата на обекти на художествена собственост.
- Класификация и анализ на **конкретни видове нарушения** (стрийминг, торент, фрейминг, кеширане, метатагове и др.), извършвани в интерактивна среда, както и свързаните с тях обекти – музика, филми, програми, визуално изкуство и др.
- Създаване на **типология на формите на защита** – правни, технически и организационни, и предложения за тяхното интегрирано приложение.
- Формулиране и разработване на **три модела на управление** на художествената собственост в условията на висок риск от нарушения – активен, балансиран и пасивен модел.
- Извършено е **емпирично изследване** чрез анкетиране и интервюта с представители на институции и правноносителни, което допринася за валидиране на теоретичните постановки и изводи.

Отделя се особено внимание на ролята на **изкуствения интелект в мониторинга** на нарушенията и на значението на повишаване на културата на носителите на права чрез обучение и информираност – принос с научно-приложен потенциал.

Изследването се отличава с **методологическа последователност и разнообразие** на аналитичния инструментариум. Използвани са:

- **Исторически анализ** – за развитието на правната уредба и концепциите за художествена собственост;
- **Сравнителен метод** – за съпоставка между практиките в държави от ЕС;
- **Емпирично изследване** – чрез анкетиране и интервюта с носители на права и потребители;
- **Експериментален подход** – чрез анализ на реални казуси и тестиране на приложими модели;
- **SWOT-анализи** – за оценка на ефективността на мониторинг, базиран на ИИ и на организационните способности;
- **Системен и комплексен подход** – който интегрира правни, икономически и управленски измерения.

Избраната методология е адекватна спрямо целта и предмета на изследването и е **успешно приложена на практика.**

Всички формулирани **пет основни задачи** са изпълнени в пълна степен:

- Правната рамка е разгледана обстойно и критично;
- Нарушенията са идентифицирани, класифицирани и анализирани по тип, форма и въздействие;
- Обектите на художествена собственост са ясно систематизирани;
- Интервюта с ключови институции са успешно интегрирани в анализа;
- Разработени са нови модели и предложения с потенциал за реално приложение.

Формулираната **цел на дисертацията е постигната.** Авторката представя обосновано предложение за съвременен подход към защита и управление на художествена собственост в цифрова среда.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Дисертантката е формулирала ясно и аргументирано **няколко групи приноси**, обхващащи теоретичната разработка на понятийния апарат, анализа на правната рамка, класификацията на нарушенията, изследването на съществуващите защитни механизми, и разработването на нови модели за управление на художествена собственост. Формулираните приноси са представени систематизирано и отговарят на изискванията за оригиналност и обоснованост.

Налице е **коректно разграничение между научни и научно-приложни приноси**, което е знак за академична зрялост и добро познаване на критериите за оценка на дисертационен труд.

Основни научни приноси

- **Формулирана е нова типология на нарушенията** върху обекти на художествена собственост в интерактивна среда, която надгражда съществуващите класификации в българската и чуждестранна литература.
- **Обогатена е теорията за художествената собственост**, като се дефинират нейни характеристики и правни аспекти в контекста на дигиталната и интерактивната среда.
- **Разработена е концепция за кумулативна защита**, съчетаваща правни, технически и организационни способности, което разширява научния дискурс относно подходите за противодействие на нарушения.
- **Предложен е критичен прочит на нормативната уредба** – на национално, европейско и международно ниво – с извеждане на конкретни недостатъци и възможности за нейното усъвършенстване.

Основни научно-приложни приноси

- **Разработени са три иновативни модела за управление** на художествена собственост в условията на висок риск от нарушения – активен, балансиран и пасивен, които могат да се приложат в практиката на правноносителите, институции и организации за колективно управление на права.
- **Въведен е SWOT-анализ** на технически и организационни способности за мониторинг с използване на изкуствен интелект, с предложения за тяхното подобрене и адаптация.
- **Извършено е емпирично проучване** сред носители на авторски и сродни права, както и сред потребители на художествено съдържание, което е използвано за валидиране на теоретичните постановки.
- **Формулирани са практически предложения** за подобряване на ефективността на институционалната защита – включително чрез обучения, повишаване на информираността и нормативни инициативи.

Посочените от дисертанта приноси са **реални, оригинални и значими** както за науката, така и за практиката. Те **разширяват и надграждат съществуващото знание** в областта на интелектуалната собственост, особено в контекста на новите предизвикателства, поставени от цифровизацията и трансграничното разпространение на съдържание. Научно-приложните резултати имат **потенциал за внедряване** в институционалната и пазарната практика.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Докторант Биляна Димитрова е автор на няколко научни публикации, пряко свързани с темата на дисертационния ѝ труд, които покриват както теоретичните аспекти на защитата на художествена собственост в дигитална среда, така и приложни анализи. Публикациите на дисертантката са разпространени в специализирани български и международни електронни издания с академичен и научно-приложен профил. Част от статиите са на английски език и са насочени към международната научна общност, което допринася за по-широкото разпространение на постигнатите резултати. Тематиката е от актуално значение и се отнася до пресечната точка между право, технологии и културни индустрии област, в която все още липсват систематични и интердисциплинарни изследвания.

Налице е тематична консистентност между съдържанието на дисертацията и публикуваните материали. Част от публикациите представят резултати от емпирични изследвания и нормативно-правен сравнителен анализ, което допринася за валидирането на изводите и препоръките, изложени в основния труд. Публикационната активност на Биляна Димитрова отразява последователна научна ангажираност с проблематиката на авторските и сродните права в интерактивна среда. Получените резултати са адекватно представени пред академичната общност, както на

национално, така и на международно равнище, което свидетелства за тяхната научна значимост и приложимост.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът е **структуриран коректно и съответства на изискванията** за академичен документ, който представя в обобщен вид основното съдържание на дисертацията. В него са ясно и последователно представени **актуалността на темата, обектът, предметът, целта и задачите на изследването, методологическите подходи, научните и научно-приложни, структурата на дисертационния труд. Основните изводи и предложения са синтезирани адекватно и отразяват ключовите заключения от основния труд. Публикационната дейност е отразена коректно.** Авторефератът **отразява в пълна степен** съдържанието и логическата структура на дисертационния труд. Не са открити съществени разминавания, неточности или пропуски в изложението. Езикът е академичен, стилът стегнат, а формулировките ясно представени, което улеснява научната аудитория в ориентирането по темата и приносите на изследването. Авторефератът е изготвен **в съответствие с академичните стандарти и напълно коректно представя съдържанието** на дисертационния труд. Той изпълнява предназначението си да информира научната общност за същността, целите, методологията и приносите на изследването, като същевременно запазва неговата научна достоверност и яснота.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Въпреки високото научно и приложно качество на дисертационния труд на Биляна Димитрова, настоящата оценка включва някои **критични бележки**.

Въпреки добрия сравнителноправен анализ, в дисертацията липсват по-задълбочени примери от чуждестранна съдебна практика (например решения на Съда на ЕС, WIPO или национални съдилища в САЩ, Германия и Франция), които биха подсилили аргументацията относно формите на защита.

Обекти като визуалните изкуства, сценичните изпълнения и фотографията са разгледани по-повърхностно в сравнение с музикалните и аудиовизуалните произведения. Това ограничава приложимостта на предложените модели до определени сектори.

Въпреки изложението на множество форми на нарушения, не е систематизиран общ „рисков профил“ за типови нарушения по степен на тежест, разпространеност и икономически щети. Такъв модел би улеснил превенционните политики.

Въпроси към дисертанта:

- 1. Какви конкретни регулаторни промени бихте предложили за българското законодателство въз основа на Вашето изследване?**
- 2. Как оценявате приложимостта на предложените от Вас модели в малки и средни предприятия от творческия сектор, които често нямат ресурси за мониторинг с изкуствен интелект?**

3. Как бихте адаптирали своите изводи при разширена употреба на генеративен ИИ (напр. в контекста на deepfakes, AI-generated art и др.)?
4. Смятате ли, че институциите у нас имат реален капацитет да прилагат кумулативната защита, която Вие предлагате, и какво е необходимо да се промени в оперативен план?

Посочените бележки и въпроси не подкопават стойността на дисертационния труд, а имат за цел да допринесат за неговото бъдещо надграждане. Те свидетелстват за зрялост на изследователския подход, но и очертават потенциални насоки за задълбочаване на научната и практическата работа в областта.

8. Заключение

След подробно запознаване с дисертационния труд на Биляна Димитрова, озаглавен „Нарушения на права върху художествена собственост в интерактивна среда и форми на защита“, както и с придружаващите материали автореферат, публикации и документи, изразявам своето **ясно и положително становище** относно нейната научна и изследователска дейност. С оглед на гореизложеното считам, че дисертационният труд **напълно отговаря на изискванията** на Закона за развитие на академичния състав в Република България и на вътрешните правила на УНСС за присъждане на образователната и научна степен „доктор“.

Дата: 07.07.2025г.
гр. София

Подпис: .....

STATEMENT

From: *Assoc. Prof. Radoslav Vazov, UNWE*

Re: dissertation for the award of an educational and scientific degree

"Doctor," professional field 3.8. Economics, scientific specialty
*"Organization and Management outside the Sphere of Material Production
(Intellectual Property in Creative Industries)"* at UNWE.

Reason for submitting the review: participation in the scientific jury for the defense of the dissertation in accordance with Order No. 1830/25.06.2025 of the Rector of UNWE.

Author of the dissertation:
Bilyana Petova Dimitrova

Topic of the dissertation:
VIOLATIONS OF RIGHTS TO ARTISTIC PROPERTY IN AN INTERACTIVE ENVIRONMENT AND FORMS OF PROTECTION

1. Information about the author

The dissertation author is and studied at doctoral program at department
"Intellectual Property and Technology Transfer," Business Faculty of UNWE in a scientific specialty pursuant to the Order of the Vice-Rector for Scientific Research and Innovation at UNWE

No. 1830/25.06.25 The training was carried out on a *regular* basis during the period 2021-2025.

Bilyana Dimitrova was born on July 26, 1995, in Pernik, Republic of Bulgaria. She is a Bulgarian citizen. She holds a bachelor's degree in Creative Industries and Business (2014–2018) and a master's degree in Intellectual Property and Business (2018–2019) at the University of National and World Economy (UNWE). Since March 2021, she has been a PhD student at UNWE in the field of Intellectual Property. Bilyana Dimitrova demonstrates a high level of performance in her individual plan. She is the author of six scientific publications, four of which are in refereed online journals, one in a scientific forum collection, and one in the process of being published in the journal *Azbuki*. The topics are closely related to her dissertation work, focusing on copyright, intellectual property protection in the digital environment, and the application of artificial intelligence in this field. She has completed over 10 specialized training and certification programs organized by WIPO, EUIPO, EPO, and others. Her participation in these courses demonstrates a sustained interest in scientific development and deepening her knowledge on the topic of her dissertation. She has excellent management, organizational

and legal skills, proven by her many years of practical experience in the field of intellectual property.

2. General characteristics of the presented dissertation

The dissertation is structured into an introduction, three main chapters, a conclusion, a contribution section, a list of sources used, and appendices. The volume is significant, with over 230 pages of main text and over 240 pages of appendices, which is in line with the requirements for a doctoral thesis at UNWE. **Chapter One** examines the conceptual and legal context of artistic property in an interactive environment. **Chapter Two** analyzes infringements of artistic property in EU countries (2010–2024). **Chapter Three** presents forms of protection and new management models. **The appendices** contain survey instruments, a regulatory framework, graphs, and additional empirical data. The topic of "Violations of artistic property rights in an interactive environment and forms of protection" is **highly relevant**. With the advancement of digitization and the widespread penetration of the Internet and artificial intelligence in the creative industries, the need for legal, technical, and organizational protection of artistic property is critical. The author places the topic in a European and national context, referring to statistics and empirical data that clearly demonstrate the significance of the problem. The objective is clearly formulated to propose contemporary forms of protection and models for the management of artistic property in the context of infringements in an interactive environment. The tasks (five in number) are sequentially arranged, specific, and consistent with the stated objective. They include legal analysis, classification, interviews with institutions, proposals for models, and others. **The subject** of the study is artistic property in an interactive environment. The subject is infringements on it and existing and potential forms of protection. The outline of the object and subject is logical and comprehensive. The main thesis is that the interactive environment poses a challenge to the creative industries, leading to systemic infringements that require innovative models of management and protection, not only legal but also technical and organizational. The theses are developed in detail and supported by evidence. The literature used is **extensive, diverse, and up-to-date**. The author refers to over 100 sources, including: international and European legislation; foreign and Bulgarian authors (Kruskov, Tsakova, Kamenova, Trencheva, etc.); scientific publications from databases and conferences; reports by EUIPO, Eurostat, and other bodies. There is a **deep understanding of the scientific and legal issues**. In addition to secondary sources, the author also uses **primary data** collected through surveys and interviews with representatives of institutions (Ministry of Interior, Ministry of Culture, General Directorate for Combating Organized Crime, etc.).

The dissertation is distinguished by its clearly structured and logically consistent argumentation, relevance, practical significance, and original contribution to a field that is underdeveloped in the Bulgarian scientific tradition, namely artistic property in the digital environment. The methodological approach is correct, and the level of knowledge on the subject is high.

3. Assessment of the scientific and applied scientific results obtained

The dissertation presents a **comprehensive and in-depth analysis** of the phenomenon "infringements of artistic property in an interactive environment," applying an interdisciplinary approach that combines legal, economic, and managerial elements. Among **the main scientific results** are:

- Systematization of **the legal framework** at international, European, and national levels related to the protection of artistic property.
- Classification and analysis of **specific types of infringements** (streaming, torrenting, framing, caching, metatags, etc.) committed in an interactive environment, as well as the related objects—music, films, programs, visual art, etc.
- Creation of a **typology of forms of protection** – legal, technical, and organizational – and proposals for their integrated application.
- Formulation and development of **three models for** managing artistic property in conditions of high risk of infringements – active, balanced, and passive models.
- **An empirical study** was conducted through surveys and interviews with representatives of institutions and rights holders, which contributes to the validation of theoretical assumptions and conclusions.

Particular attention is paid to the role of **artificial intelligence in monitoring** infringements and the importance of raising the culture of rights holders through training and awareness-raising – a contribution with scientific and applied potential.

The study is distinguished by **its methodological consistency and diversity** of analytical tools. The following were used:

- **Historical analysis** – for the development of the legal framework and concepts of artistic property;
- **Comparative method** – for comparison between practices in EU countries;
- **Empirical research** – through surveys and interviews with rights holders and users;
- **Experimental approach** – through analysis of real cases and testing of applicable models;
- **SWOT analyses** – to assess the effectiveness of AI-based monitoring and organizational methods;
- **Systemic and comprehensive approach** – integrating legal, economic, and managerial dimensions.

The chosen methodology is adequate for the purpose and subject of the study and has been **successfully applied in practice**.

All **five main tasks** have been fully accomplished:

- The legal framework has been examined thoroughly and critically;
- Violations have been identified, classified, and analyzed by type, form, and impact;
- The objects of artistic property have been clearly systematized;
- Interviews with key institutions have been successfully integrated into the analysis;
- New models and proposals with potential for practical application have been developed.

The stated objective of the dissertation has been achieved. The author presents a well-founded proposal for a contemporary approach to the protection and management of artistic property in a digital environment.

4. Assessment of scientific and applied scientific contributions

The author has clearly and coherently formulated **several groups of contributions** covering the theoretical development of the conceptual framework, the analysis of the legal framework, the classification of infringements, the study of existing protection mechanisms, and the development of new models for the management of artistic property. The contributions are presented in a systematic manner and meet the requirements for originality and validity.

There is a **clear distinction between scientific and applied scientific contributions**, which is a sign of academic maturity and a good understanding of the criteria for evaluating a dissertation.

Main scientific contributions

- **A new typology of infringements** on objects of artistic property in an interactive environment **has been formulated**, which builds on existing classifications in Bulgarian and foreign literature.
- **The theory of artistic property has been enriched** by defining its characteristics and legal aspects in the context of the digital and interactive environment.
- **A concept of cumulative protection has been developed**, combining legal, technical, and organizational measures, which broadens the scientific discourse on approaches to countering infringements.
- **A critical reading of the regulatory framework** at national, European, and international levels **is proposed**, highlighting specific shortcomings and opportunities for improvement.

Main scientific and applied contributions

- **Three innovative models for** managing artistic property in conditions of high risk of infringement **have been** developed—active, balanced, and passive—which can be applied in practice by rights holders, institutions, and collective rights management organizations.
- **A SWOT analysis** of technical and organizational methods for monitoring using artificial intelligence **has been introduced**, with suggestions for their improvement and adaptation.
- **An empirical study has been conducted** among copyright and related rights holders, as well as among users of artistic content, which has been used to validate the theoretical propositions.
- **Practical proposals have been formulated** to improve the effectiveness of institutional protection, including through training, awareness-raising, and regulatory initiatives.

The contributions identified by the author are **real, original, and significant** for both science and practice. They **expand and build on existing knowledge** in the field of intellectual property, especially in the context of the new challenges posed by digitization and cross-border content distribution. The scientific and applied results have **the potential to be implemented** in institutional and market practice.

5. Assessment of the publications related to the dissertation

PhD student Biliانا Dimitrova is the author of several scientific publications directly related to the topic of her dissertation, covering both the theoretical aspects of the protection of artistic property in the digital environment and applied analyses. The publications of the doctoral student have been disseminated in specialized Bulgarian and international electronic publications with an academic and scientific-applied profile. Some of the articles are in English and are aimed at the international scientific community, which contributes to the wider dissemination of the results achieved. The topic is of current relevance and concerns the intersection between law, technology, and cultural industries, an area in which systematic and interdisciplinary research is still lacking.

There is thematic consistency between the content of the dissertation and the published materials. Some of the publications present the results of empirical research and comparative legal analysis, which contributes to the validation of the conclusions and recommendations set out in the main work. Bilyana Dimitrova's publication activity reflects her consistent scientific commitment to the issue of copyright and related rights in an interactive environment. The results obtained have been adequately presented to the academic community, both

national and international level, which testifies to their scientific significance and applicability.

6. Assessment of the abstract

The abstract is **structured correctly and complies with the requirements** for an academic document that presents the main content of the dissertation in a summarized form. It clearly and consistently presents **the relevance of the topic, the object, subject, aim, and objectives of the research, the methodological approaches, the scientific and applied aspects, and the structure of the dissertation**. The main conclusions and proposals are adequately summarized and reflect the key findings of the main work. **The publication activity** is correctly reflected. The abstract **fully reflects** the content and logical structure of the dissertation. No significant discrepancies, inaccuracies, or omissions have been found in the presentation. The language is academic, the style is concise, and the wording is clear, which facilitates the scientific audience's orientation on the topic and the contributions of the research. The abstract has been prepared **in accordance with academic standards and accurately presents the content** of the dissertation. It fulfills its purpose of informing the scientific community about the essence, objectives, methodology, and contributions of the research, while maintaining its scientific integrity and clarity.

7. Critical comments, recommendations, and questions

Despite the high scientific and practical quality of Biliana Dimitrova's dissertation, this assessment includes some **critical comments**.

Despite the good comparative legal analysis, the dissertation lacks more in-depth examples from foreign case law (e.g., decisions of the Court of Justice of the European Union, WIPO, or national courts in the United States, Germany, and France) that would strengthen the argumentation regarding the forms of protection.

Objects such as visual arts, stage performances, and photography are dealt with more superficially than musical and audiovisual works. This limits the applicability of the proposed models to certain sectors.

Despite the presentation of numerous forms of infringement, no general "risk profile" for typical infringements according to their severity, prevalence, and economic damage. Such a model would facilitate preventive policies.

Questions for the author:

1. **What specific regulatory changes would you propose for Bulgarian legislation based on your research?**
2. **How do you assess the applicability of your proposed models in small and medium-sized enterprises in the creative sector, which often lack the resources for monitoring with artificial intelligence?**

3. **How would you adapt your conclusions to the expanded use of generative AI (e.g., in the context of deepfakes, AI-generated art, etc.)?**
4. **Do you think that institutions in Bulgaria have the real capacity to implement the cumulative protection you propose, and what needs to be changed in operational terms?**

The comments and questions above do not undermine the value of the dissertation, but are intended to contribute to its future development. They demonstrate the maturity of the research approach, but also outline potential directions for further scientific and practical work in the field.

8. Conclusion

After a detailed review of the dissertation by Biliana Dimitrova, entitled **"Violations of artistic property rights in an interactive environment and forms of protection,"** as well as the accompanying materials, abstract, publications, and documents, I express my **clear and positive opinion** on her scientific and research work. In view of the above, I consider that the dissertation **fully meets the requirements** of the Law on the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria and the internal rules of the UNWE for awarding the educational and scientific degree of "Doctor."

Date: 07.07.2025
Sofia

Signature: